

PROMĚNY ETNOGRAFICKÝCH ČASOPISŮ SLOVÁCKA V LETECH 1936–1950

Viktor Janák

1. Úvod

Každé společenství lidí, jež je usazeno po delší časové období v jedné lokalitě, si postupně vybuduje své charakteristické modely chování, zvyky, sociální organizaci, umění a podobně. Vědní obor, který výše zmíněné věci zkoumá, se nazývá etnografie, či česky národopis. V českém, potažmo moravském prostředí, se tato věda rozvíjela zejména v 19. století. Tudiž na počátku 20. století již byla rozvinutá v téměř plné míře. Není se tedy čemu divit, že na Slovácku, které je dodnes význačné zachováním svých tradic, zvyků a krojů, byl národopis poměrně populární i mezi širšími vrstvami lidí. Aby se národopisné poznatky dostaly ke všem lidem, kteří o ně měli zájem, byly zřizovány různé noviny a časopisy. Ty se měnily pod nátlakem vnitrostátních i mezinárodních událostí, jakými byly například rozpad Československa, obsazení zbylého území německými vojsky a vyhlášení protektorátu, druhá světová válka, komunistický puč v roce 1948. Tyto události, které hýbaly světem po dobu celého 20. století, ovlivnily nejen periodika, ale i jejich vydavatele a čtenáře.

Problematika Slovácka jako rázovitého regionu, ze kterého pocházely osobnosti namířené proti tehdejšímu demokraticky smýšlejícím elitám, začala již v roce 1926, kdy vznikla moravská Národní obec fašistická (dále jen NOF). Do jejího čela se postavil bývalý generál a rodák ze slováckého Kyjova Radola Gajda. Dopad hospodářské krize byl dílčím dílem úspěchu NOF v obecních volbách z přelomu let 1931–1932. Relativně silná pozice NOF kombinovaná s nespokojeností s vývojem vedla na počátku roku 1933 k provedení puče, který, ač byl proveden „na uboze diletantské úrovni“, dal veřejnosti varovný signál o potenciálním nebezpečí ze strany moravských extremistů.¹ Zatčení většiny účastníků puče umírnilo moravské fašisty na pár let. Jejich opětovná aktivita započala v roce 1938, kdy měly proběhnout komunální volby. NOF však ztratila své bývalé sympatizanty a voliče a v některých svých bývalých baštách na jihu Moravy nedokázala ani získat podporu pro kandidátní listinu.

V období po 30. září 1938 se začaly šířit zprávy o reformě správního uspořádání českých zemí, která by znamenala zrušení samosprávného postavení Země moravskoslezské a nastolení centralizované vlády z Čech. Reakcí na to se

¹ MEZIHORÁK, František: *Hry o Moravu*. Praha 1997, s. 14.

stala znovuoživená idea moravského separatismu a iredenty. Slováckým fašistům a separatistům poučeným z předchozího vývoje se jako lepší varianta než spojení s Čechy jevílo připojení se k autonomnímu Slovensku a od 15. března 1939 ke Slovenskému štátu, ve kterém by užívali silnějšího samosprávného postavení. Tato nepočetná skupinka extrémních regionalistů byla součástí národopisců, kteří se pohybovali i v níže zmíněných měsícnících a mohli tak přímo působit na změny v obsahu a ideologickém vlivu vydávaných textů.

V souvislosti s touto skutečností se tato studie snaží zmapovat změny, které proběhly v rámci těchto publikací mezi lety 1936 a 1950. Pro účely studie byly vybrány měsíčníky, které mají společné osoby ve vedení, či přispěvatele. Jedná se o Moravskoslovenské pomezí, Lidovou tvorbu, Uprkům kraj a Malovaný kraj, které tvoří téměř nepřerušenu linii etnografických časopisů od roku 1936 až po rok 1950, potažmo do dnešní doby.² Primárním cílem této studie bude analýza ideologických vlivů na vybrané časopisy Slovácka během let 1936–1950. Obdobnému tématu se věnoval již František Mezihorák ve své knize *Hry o Moravu* z roku 1997.³ Cíle bude dosaženo pomocí kvantitativní analýzy textů publikovaných v jednotlivých výše zmíněných etnografických časopisech. Ty budou dále kategorizovány podle jejich charakteru na diskutabilní a proněmecké, které jakýmkoliv způsobem přitakávají nacistickému Německu, jeho politice či germánství. Diskutabilní texty jsou charakterizovány absencí tématu Slovácka, problematikou národopisu či texty vyznačujícími nezdravě silný moravský patriotismus.

2. Moravskoslovenské pomezí – Revue pro lidovou kulturu, hospodářství a cizinecký ruch

Měsíčník Moravskoslovenské pomezí, jenž vycházel v letech 1936–1939, byl výsledkem jedné z činností Moravskoslovenské společnosti (dále jen

² Konkrétně se jedná o Moravskoslovenské pomezí (č. 1, 4, 5, 6a, 6b a 7 I. ročníku, č. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11–12 ročníku II, č. 1–8 III. ročníku a č. 1. ročníku IV), Lidovou tvorbu (kompletní vydání celkem tři ročníky), Uprkům kraj (kompletní vydání celkem čtyři ročníky), Malovaný kraj (kompletní ročníky I–V včetně navazujícího V. ročníku roku 1969).

³ Podle Mezihoráka se národopis na Slovácku dělil na dvě části – do roku 1938 se jednalo o *národopis se ctí*, který se po zániku Československa v roce 1939 rychle změnil na *národopis bezectný*. Národopis se ctí má být podle Mezihoráka spojován se zdůrazňováním výjimečnosti regionu, nenahraditelných hodnot jeho svérázu a má být příkladem staromilství. Naproti tomu v bezectném národopise se objevuje myšlenka regionu utlačovaného a diskriminovaného Prahou, z této myšlenky poté vychází extrémní regionalismus. Hlavním a nejdůležitějším rozdílem jsou však vůdčí osobnosti. V prvním případě jde o reálné národopisce, jež se snaží uchovat kulturu svého kraje, naproti tomu v případě druhém je národopis zneužit demagogy a kariéristy, kteří skrze něj prosazují své osobní ambice. MEZIHORÁK, F.: c. d., s. 43–48.

MSS),⁴ která působila od roku 1936 především na Slovácku a na slovenském Záhorí. Redakce Moravskoslovenského pomezí měla své zastoupení v historicky a geopoliticky důležitých městech na česko-slovenském pomezí (Trnava, Skalica, Bratislava, Zlín, Břeclav, Hodonín).⁵ V čele MSS stály jedny z nejvýznamnějších osobností regionu, mezi jinými například arm. gen. Josef Šnejdárk,⁶ Dr. Josef Millo, Dr. Tomáš Cabán, Jan Uprka⁷ či Josef Vávra.⁸ Cílem tohoto časopisu bylo podle redakce: „... zachovat památku na slavnou minulost našich měst, na krásné prstonárodní zvyky a kroje otců“.⁹ Heslem MSS se poté stal výrok: „Slováci do guče! Rovný s rovným, každý s každým, spravedlnost všem, radost i žalost společná. Neslibovat, ale dělat. ...Slováci, chlapi, i děvčata, staří i mladí, děti ... do guče!“¹⁰ Periodikum mělo spolu s MSS společné i symboly, kterými se staly Velehrad, jakožto jedno z nejvýznamnějších poutních míst v republice, a Bradlo, jakožto nejvyšší bod Myjavské pahorkatiny, na kterém se tyčí mohyla jednoho ze zakladatelů československého státu – Milana Rastislava Štefánika.¹¹

Během svého působení se Moravskoslovenské pomezí snažilo dostat svého cíle v maximální možné míře. Jednotlivá čísla jsou věnovaná osobnostem

⁴ První ustanovující schůze MSS se uskutečnila 16. 2. 1936 v Dubňanech a o sedm měsíců později proběhla ve Skalici první ustanovující řádná valná hromada. Zde bylo stanoveno, že společnost bude spolkem apolitickým, jenž bude zachovávat lidovou kulturu na pomezí obou částí Československa a pěstovat spolupráci Čechů, Moravanů a Slováků.

⁵ Moravskoslovenské pomezí, 2, 1937, č. 11–12, s. 1.

⁶ Josef Šnejdárk (1875–1945) byl český armádní důstojník, který se účastnil bojů v první světové válce, v sedmidenní válce o Těšínsko i bojů na Slovensku proti Maďarské republice rad.

⁷ Jan Uprka (1900–1975) byl členem slavné Kněždubské rodiny Uprků, do které patřili významný slovácký malíř a grafik Joža Uprka (otec Jana) a František (strýc Jana), vynikající sochař. Samotný Jan pak nejvíce vynikl ve spolku Národopisná Morava, ve kterém se stal jednou z hlavních tváří. Za činy v rámci Národopisné Moravy byl pak postaven před mimořádný lidový soud, kde byl seznán nesvěprávým.

⁸ Josef Vávra – Stafík (1902–1953) byl zpočátku neznámý učitel pocházející ze Zlínska. Postupem času se však propracoval na jednu z nejznámějších a nejkontroverznějších osobností z celé skupiny národopisců, jelikož na počátku svého působení zastával významné funkce v několika prvorepublikových časopisech. V posledních dnech Československa byl jedním z těch, kteří chtěli připojit Moravu ke Slovenskému státu. Za protektorátu plně propadl myšlence nacismu a byl zvolen osvětovým referentem. Ke sklonku války ilegálně utekl na Slovensko, jelikož byl údajně pronásledován gestapem. Zde se přidal k partyzánům, což mu nakonec přineslo ovoce v podobě krátké funkce prvního poválečného starosty Zlína. Po tomto období emigroval do zahraničí. V nepřítomnosti byl odsouzen k hrdelnímu trestu. Nakonec byl ze zahraničí unesen zpět do vlasti a vězněn na Ruzyni. Jeho život byl ukončen ve věznici na Pankráci.

⁹ *Zprávy MSS. A JNS. Moravskoslovenské pomezí*, 3, 1938, č. 2, titulní strana.

¹⁰ KYNČL, Rudolf: *Moravskoslovenská společnost*. Moravskoslovenské pomezí, 1, 1936, č. 3, s. 3.

¹¹ Moravskoslovenské pomezí, 3, 1938, č. 3, titulní strana.

působícím na moravskoslovenském pomezí, mezi které patřili lékař, politik a novinář Dr. Pavol Blaho, malíř Antoľ Frolka či britský publicista a historik Scotus Viator.¹² Celé výtisky byly věnovány také důležitým obcím regionů, jejich historii, kultuře a krojům – např. Staré Město, Senica, Blatnice, Hluk, Břeclav, Bzenec, Uherské Hradiště, Strážnice, či Skalica. Častým jevem jsou pak články o tradičních poutích u sv. Antonínka v Blatnici, jež se konají dodnes, či články o aktivitách MSS jakými byly například Národopisné slavnosti v Břeclavi konané ve dnech 13. a 14. srpna 1938.¹³ Důležitým jevem, který se v této revue objevuje několikrát a eskaluje zejména v roce osmařicátém a je přímým důkazem demokratického smýšlení MSS a její podpory uchování územní celistvosti československého státu, je ohrazování se a kritika činnosti dr. Františka Jehličky¹⁴ zejména slovenskou částí společnosti a přispěvatelů. Tomuto tématu je dokonce věnováno celé 3. vydání roku 1938, které však vyšlo necelý rok před jeho smrti. V něm se nacházely nejen aktuální články k osobě Františka Jehličky, ale i dřívější projevy Andreje Hlinky či Dr. Ludovíta Okánika.¹⁵ Zajímavostí také je, že k Jehličkovi se zde velmi negativně vyjádřilo i zastupitelstvo jeho rodné obce Kúty: „Osvedčujeme sa, že Dr. Fr. Jehlicska

¹² Dr. Pavol Blaho (1867–1927) byl skalický rodák, lékař, politik a publicista, který se významně podílel na rozvoji Skalice a okolí, kde nechal zřídit mnoho institucí (muzeum, Obchodní banku, Rolnickou a průmyslovou banku, potravinářská družstva, různé spolky a lidové knihovny, ochotnické a umělecké kroužky a podobně). Byl také signatářem Martinské deklarace. Antoľ Frolka (1877–1935) byl moravský malíř a žák Joži Úprky. Většina jeho děl jsou realistické obrazy, jejichž předlohou je život na Slovácku. Uznání získal již za svého života, kdy byl vystavován nejen v Československu, ale i v zahraničí. Robert William Seton-Watson, známý též jako Scotus Viator (1879–1951), byl britský publicista a historik, jenž se zabýval dějinami slovanských národů a postupně se vypracoval na jednoho z nejuznávanějších anglofonních odborníků na národnostní poměry v Uhersku a Rakousku. Při této práci se seznámil s T. G. Masarykem, kterému pomohl při vyjednávaních o vzniku samostatného československého státu.

¹³ Moravskoslovenské pomezí, 3, 1938, č. 8, s. 3.

¹⁴ František Jehlička (psáno i Jehlicska) (1879–1939) byl slovenský politik, římskokatolický kněz, publicista a odpůrce myšlenky Československa. Pocházel ze Záhorí, přesněji z obce Kúty, jež se nachází v bezprostřední blízkosti dnešní hranice Česka a Slovenska. Jakožto odpůrce Československa a zástupce kléru byl zpočátku příznivcem Andreje Hlinky, posléze však byl odsouzen samotným Hlinkou jako štváč, jelikož byl Jehlička proti autonomii Slovenska a byl stoupencem maďarské cesty. Zemřel ve Vídni v roce 1939.

¹⁵ Ludovít Leopold Okánik (1869–1944) byl skalický rodák, církevní hodnostář a politik, který se aktivně podílel na sebeurčení slovenského národa. Byl aktivním politikem již za Uherska, nicméně do vrcholové politiky pronikl až po roce 1918, kdy se stal nejprve nitranským županem a posléze i senátorem. Po rozpadu ČSR se stáhnul z veřejného života. Mimo psaní do novin a časopisů byl také autorem několika divadelních her. Moravskoslovenské pomezí, 3, 1938, č. 3, s. 1–11.

nemá práva hovořit v mene slovenského ľudu, pretože ho ako jeho krajanía – za Slováka nepovažujeme, ním opovrhujeme a jeho práci zlorečíme.“¹⁶

Pomyslný zlom nastal v posledním nejkratším čísle, které bylo mimořádné, jelikož vyšlo až 25. června 1939, tedy několik měsíců po posledním výtisku roku 1938. V tomto vydání odpovědný redaktor Josef Vávra v úvodníku zval veškeré Moravany do nového hnutí Národopisná Morava, které mělo vzniknout přetvořením z Moravskoslovenské společnosti 29. června 1939 v Uherském Hradišti v hotelu Grand. Nové hnutí mělo za účel zušlechťovat a zachovávat lidové tradice, písně a kroje a zároveň „...bojovat proti nešvarům zneužívání naší kultury“.¹⁷ Celá výzva k připojení končí slovy: „Prosíme Vás, zapojte se do tohoto našeho snažení, odhodte od sebe symboly politické nevraživosti, Velehrad buď naším heslem!“¹⁸ Zbylé příspěvky mají společnou jednu věc – silný moravský patriotismus. Ve zcela posledním článku, jenž byl v Moravskoslovenském pomezí publikován, již mohl čtenář najít lehké náznaky toho, kam se bude ubírat národopis v příštích letech. Autor si v něm povzdechl, že česká mládež tou dobou již nezpívala české národní písně, ale dala přednost „anglo-negerským“ melodiím a tancům, které měly být podle něj jasným důkazem úpadku kultury. Jediným národem, jenž si všímá, vyzdvihuje a ctí krásné moravské umění, měl pak podle autora být prozíravý národ německý.¹⁹

Tímto způsobem tedy skončilo téměř čtyřleté snažení Moravanů a Slováků pod předsednictvím arm. gen. Josefa Šnejdárka o zachování a znovuoobnovení moravsko-slovenských vztahů, zvyků, písní, tanců a kultury na moravsko-slovenském pomezí. Toto počínání celku MSS do roku 1939 pojmenoval ve své knize *Hry o Moravu* František Mezihorák jako *národopis se ctí*.²⁰ Ukončením vydávání časopisu v červnu 1939 však měla pro národopis Slovácka začít nová, daleko temnější éra.

¹⁶ *Rodné město Dr. F. Jehlicsku opovrhuje svým rodákem Jehlickom.* Moravskoslovenské pomezí, 3, 1938, č. 3, s. 12.

¹⁷ *Moravané do hnutí „Národopisná Morava!“* Moravskoslovenské pomezí, 4, 1939, č. 1, s. 1.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ Boháč, Vladimír: *Žádáme novou orientaci vedoucích činitelů veřejného života v národopisu.* Moravskoslovenské pomezí, 4, 1939, č. 1, s. 3.

²⁰ MEZIHORÁK, F.: c. d., s. 44–49.

Tabulka č. 1 Statistika příspěvků Moravskoslovenského pomezí

ročník	číslo	publikované	diskutabilní	proněmecké
1936	1.	12	0	0
	4.	12	0	0
	5.	6	0	0
	6.a	6	0	0
	6.b	9	0	0
	7.	7	0	0
1937	1.	6	0	0
	2.	15	0	0
	3.	8	0	0
	6.	7	0	0
	7.	10	0	0
	8.	11	0	0
	9.	8	0	0
	10.	9	0	0
	Scotus Viator	11	0	0
	Proti revizi	9	0	0
1938	1.	7	0	0
	2.	8	0	0
	3.	11	0	0
	4.	5	0	0
	5.	11	0	0
	6.	20	0	0
	7.	8	0	0
	8.	5	0	0
1939	1.	5	1	0
celkem	25	226	1	0

3. Lidová tvorba – Revue pro propagaci lidového umění (1940–1942)

Po ukončení vydávání Moravskoslovenského pomezí pod vedením MSS bylo třeba nahradit prázdné místo, jež vzniklo v národopisu tohoto kraje. Rozpadem Československa však přišlo logicky i zúžení okruhu témat, která se již měla věnovat pouze Slovácku. Toto vzniklé vakuum zaplnilo po sedmi měsících uherskobrodské družstvo Lidová tvorba²¹ se svým stejnojmenným měsíčníkem,²² který vycházel od února 1940 do srpna 1942 a který již ve svém prvním čísle sliboval, že bude „...dobrým a neúnávným propagátorem hodnotné a ušlechtilé tvorby našeho lidu venkovského“.²³ Čtenář si v něm mohl přečíst článek jednoho ze členů nově vzniklé Národopisné Moravy Domina Černého, který byl však vzhledem k pozdějšímu pochybnému charakteru celého tohoto spolku překvapivě nezávadný. V následujících necelých třech letech se Lidová tvorba věnovala různým tématům Slovácka, jakými byly například vzhled slováckých světnic, popis běžného života, historie jednotlivých částí regionu či jejich významné osobnosti.²⁴ Nejvíce propagovaným místem bylo sídlo Lidové tvorby, město Uherský Brod. Mezi nejčastější přispěvatele patřili mimo členy redakční rady významní znalci Slovácka Dr. Kynčl a Dr. Rutte.²⁵

Po důkladném prostudování všech tří ročníků je možno s naprostou určitostí říci, že působení by se dalo rozdělit do čtyř období. První období od počátku působení do listopadového čísla roku 1940 bylo charakterizováno snahou redakční rady Lidové tvorby, aby národopis zůstal bez ideologického ovlivnění. Ke sklonku tohoto období se sice v některých číslech objevují informace o Národopisné Moravě, nicméně tyto zkazky byly vždy v rámci národo-

²¹ Družstvo Lidová tvorba bylo založeno v Uherském Brodě 30. 11. 1936. Zakladatelem družstva byl Vladimír Šiška, předsedou družstva v době počátků časopisu byl Jan Koller. Cílem družstva bylo vyrábět a prodávat lidové výrobky, ale také pro ně hledat nové odbytiště v zahraničí. Již v roce 1937 získaly výrobky družstva na výstavě v Paříži ocenění stříbrné medaile francouzského ministerstva obchodu. Úspěchy dosáhlo družstvo také v zámoří na výstavě v New Yorku. Existence a činnost Lidové tvorby pokračuje až do dnešních dnů, kdy se věnuje například výrobě panenek oděných do tradičních krojů českých, moravských i slovenských (viz webová stránka www.lidovatorba.cz). KOLLER, Jan: *Hrst informací o Lidové Tvorbě*. Lidová tvorba, 1, 1940, č. 1, s. 2.

²² Od č. 8 zněl název Lidová tvorba: Revue pro lidovou kulturu a hospodářství na moravském Slovácku.

²³ *Slovo úvodem*. Lidová tvorba, 1, 1940, č. 1, s. 1.

²⁴ V roce 1942 bylo celé jedno číslo z výtisků časopisu věnováno moravskému rodákovi Janu Amosi Komenskému jako připomenutí uplynulých 350 let od jeho narození.

²⁵ Rudolf Kynčl (1895–1958) byl učitel, sběratel folklóru, autor básní a rozhlasových pořadů. Ladislav Rutte (1893–1967) byl etnograf, který se i přes své pražské kořeny dokázal vcítit do slovácké kultury a stal se jejím propagátorem. Zastával funkci pomyslného manažera hluckých folkloristů.

pisných činností obou společností. Druhé období začalo prosincem roku 1940 a končilo červencem následujícího roku. Pro toto období byl charakteristický úvodní článek, jenž byl věnován světové politice z německé perspektivy či německému tisku. „Světové politické události v březnu – Měsíc březen uplynul ve znamení čilého diplomatického ruchu, jež úspěšně vyvíjely mocnosti Osy na všech stranách. Vídeňská návštěva vedoucích bulharských státníků, při níž podepsáno bylo slavnostní prohlášení o přistoupení Bulharska k paktu Tří, velká řeč říšského ministra Dr. Goebbelse u příležitosti zahájení světového lipského veletrhu, Vůdcovo poselství tureckému prezidentu, vídeňská schůzka říšského maršála Göringa s šéfem rumunského státu generálem Antonescu, návštěva královského maďarského zahraničního ministra Ladislava z Bardossy u Vůdce...“.²⁶ Obdobný charakter jako citace měly všechny tyto statě, jednalo se vždy jen o informativní charakter, jenž byl po většinou zcela neutrální narozdíl od pozdějších úvodních článků Uprkova kraje. Tyto statě byly zároveň graficky upozaděny ve prospěch národopisných článků a nezabíraly více než 1/3 jedné strany. Během tohoto období se také v časopise objevuje první čistě německy psaný text. Jednalo se o poděkování členům německého Wehrmachtu z Uherského Brodu, kteří se podíleli na hašení ohně, který vypukl v noci 30. května 1941 ve skladišti Lidové tvorby.²⁷

Třetí období je spojeno s akcí Victoria,²⁸ jelikož v období od srpna 1941 až do konce tohoto roku byla jednotlivá čísla protkána hesly a znaky této akce. V tomto období však zcela mizí rubrika novinek ze světa. Koncem „akce V“ a výměnou osoby odpovědné za redigování a redakci na počátku roku 1942 začalo poslední období Lidové tvorby,²⁹ které je definováno návratem k čistému národopisu, jenž byl charakteristický pro první léta. V tomto období, obdobně jako v období prvním, nebyla ani v jednom výtisku nalezena jakákoliv odchylka od národopisu či přitakávání okupačnímu režimu ani jakýmkoliv jeho orgánům, jakož i nadřazování němectví. Došlo k vyměnění rubriky, ve které byly uváděny zprávy ze světa, rubrikou *Zpráv z kraje*, která se nevěnovala politice, jako dříve zmíněná rubrika v roce 1941. Pouze v posledním výtisku byl otištěn výrok státního prezidenta dr. Háchy, ve kterém apeluje na čes-

²⁶ *Světové politické události v březnu*. Lidová tvorba, 2, 1941, č. 4, s. 2.

²⁷ *Co jsme četli*. Lidová tvorba, 2, 1941, č. 6–7, s. 10.

²⁸ Akce Victoria měla za úkol zahltit protektorátní život a přesvědčit o velkém vítězství nacistického Německa. Akce byla přes přísné tresty sabotována a získala různé posměšné náhradní významy. Akce trvala od června 1941 do listopadu téhož roku, oficiálně byla zrušena v lednu, kdy došlo k oficiálnímu úřednímu příkazu k odstraňování symbolu V.

²⁹ Od vzniku časopisu až do konce roku 1942 byl zodpovědnou osobou František Přestupný, kterého nahradil Jaroslav Hruban.

Tabulka č. 2 Statistika příspěvků Lidové tvorby

ročník	číslo	publikované	diskutabilní	proněmecké
1940	1.	6	0	0
	2.	8	0	0
	3.–4.	10	0	0
	5.	8	0	0
	6.–7.	12	0	0
	8.	10	0	0
	9.	14	0	0
	10.	8	1	0
	11.	16	2	0
1941	1.–2.	16	1	1
	3.	9	1	0
	4.	12	1	0
	5.	8	0	1
	6.–7.	9	1	0
	8.	7	0	0
	9.	6	0	0
	10.	7	0	0
	11.	6	0	1
	12.	10	0	0
1942	1.	8	0	0
	2.	7	0	0
	3.	9	0	0
	4.	8	1	0
	5.	5	0	0
	6.	7	0	0
	7.–8.	10	0	1
celkem	26	236	8	4

ké lidi, aby v poklidu spolupracovali s Němci.³⁰ Je nutno dodat, že je velice pravděpodobné, že veškeré diskutabilní i proněmecké texty byly uveřejněny z důvodu ochrany časopisu, jelikož se nikdy nekumulovaly. Jedním z důkazů o peněžní i ideové nezávislosti Lidové tvorby může být také její odmítnutí příspěvku 100 000 korun z veřejných prostředků. V září 1942 byl měsíčník Lidová tvorba přetvořen a začal vycházet pod novým vydavatelem, kterým se stala Národopisná Morava a s novým názvem – Uprkům kraj.³¹ K velkému překvapení o tomto přerodu neinformoval, byť jen krátce, ani jeden z listů.

4. Uprkům kraj – List pro lidovou kulturu a hospodářství moravských Slováků

Bibliografie okresu Uherské Hradiště Jaroslava Vlacha z roku 1982 uvádí, že Uprkům kraj, který vycházel od září 1942 do února 1945, je přímým pokračovatelem Lidové tvorby.³² Nicméně skupina, jež stála za vydáváním Uprkova kraje, Národopisná Morava (dále jen NM),³³ je mnohými považována do určité míry spíše za nástupce Moravskoslovenské společnosti – toto tvrzení je však přinejmenším sporné.³⁴ Avšak je zde návaznost, zejména personální, s Moravskoslovenským pomezím. Jedním z argumentů, proč bývá NM považována za nástupce MSS, je výše zmíněné pozvání uveřejněné v posledním vydání Moravskoslovenského pomezí.³⁵ Do tohoto periodika svými články přispívali nejen jeho členové (například J. K. Boček, Ing. V. Sova, J. Taťák), ale i osobnosti, které již byly zmíněny prof. Dr. Jan Húsek, Rudolf Kynčl či Dr. Leopold Bena, jehož příspěvky měly formu folkloristických fejetonů.³⁶

³⁰ Lidová tvorba, 2, 1942, č. 7–8, s. 7.

³¹ VLACH, Jaroslav: *Bibliografie okresu Uherské Hradiště*. Uherské Hradiště 1982, s. 262.

³² Toto tvrzení potvrzuje i fakt, že samotný Uprkům kraj vycházel se dvojím číslováním. První vydání bylo uvedeno jako Ročník I. (III.) a č. 1. (9.), což odpovídá přímému pokračování Lidové tvorby. Takovýto způsob označování ročníku a jednotlivých čísel zůstal až do ukončení tohoto listu. VLACH, J.: *c. d.*, s. 262.

³³ Jak již bylo zmíněno výše, Národopisná Morava se považovala za nástupce MSS, nicméně realitě bylo to tvrzení poněkud vzdáleno. V tomto spolku se vedle fašizujících extrémistů nacházelo i pár uznávaných národopisců, které ovšem ambiciózní příznivci Německa brzy upozadili. Přestože většina lidí, kteří byli ve vedení spolku, byla odsouzena mimořádnými lidovými soudy za různé druhy kolaborace, byla NM vyhodnocena jako apolitický spolek, což měly dokazovat její stanovy.

³⁴ Viz také MEZIHORÁK, F.: *c. d.*, s. 48.

³⁵ Moravskoslovenské pomezí, 4, 1939, č. 1, s. 1.

³⁶ Leopold Bena (1904–1978) byl pedagog a spisovatel z Těšínska, který před válkou působil jako učitel na Moravě i na Slovensku. Za okupace pracoval jako dělník a přivydělával si psaním do různých periodik, mimo jiné i do Moravských novin a Uprkova kraje. Jan Húsek byl

Již v prvním příspěvku *Pozdravení Slovácku* „...zdraví Uprkův kraj všechny Moravské Slováky, kteří pod korouhví Národopisné Moravy vytvoří z kraje pro sebe samé, pro své děti, příkladný Uprkův ostrov, který na mapě Nové Evropy bude zahradou květů a lidí živé a věčné práce“.³⁷ Tato zdravice nastínila směr, jakým se bude ubírat, směrem k Nové Evropě, kdo měl být jeho symbolem, odkaz jména Uprka, a kdo jeho vzorem, tvůrce Nové Evropy – Říše. Obecně by se dalo konstatovat, že úvodní příspěvky většiny čísel Uprkova kraje obsahují pronacisticky orientované či antisemitské výroky.³⁸

Všechny příspěvky, vyjma úvodních, jsou obsahem podobné příspěvkům výše zmíněných periodik. Čtenář mohl nalézt opět témata slováckých krojů, zvyků, písní. Byly zde také publikovány lidové povídky a básně. Podobně jako v Moravskoslovenském pomezí mohl čtenář číst o slavných osobnostech Slovácka, zejména o rodině Uprků. Dvojčíslu z ledna a února 1943 bylo věnováno mistru Jožu Uprkovi, jehož jméno a sláva byly do jisté míry zneužity.³⁹ Pod vedením Národopisné Moravy se některé příspěvky, zejména ty psané jejími členy, neobešly bez podlézání německému národu, hanění Židů a burcování k větší pracovitosti, jež měla vést k vítězství pánů „Nové Evropy“. Příkladem budiž článek *Slovácký lidový průmysl* již zmíněného Františka Přestupného, který v něm popisuje, kterak byl lidový průmysl na Slovácku vykořisťován Židy, kteří se stávali překupníky, co těžili z nadání slováckého lidu, který zachránil až arijský vliv. Podobně je vyzdvihován vliv německý či arijský v textech, jež se zabývají historií či v historických pasážích statí s jiným tématem. Na rozdíl od předchozího časopisu působí styl a úpravy Uprkova kraje na čte-

(1884–1973) pedagog, etnograf, sociolog a dialektolog, který získal titul PhDr. na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Patřil spolu s Františkem Uprkou k organizátorům krojovaných studentských slavností. V roce 1943 byl zatčen a vězněn v Buchenwaldu.

³⁷ Důležitým bodem v citaci je pojem „Nová Evropa“ psáno s velkým N, které se objevuje i u kolaborantských organizací a evokuje tak proročísmí smýšlení autorů. Toto slovní spojení je užito i v Lidové tvorbě, avšak s malým n, které takto působí neutrálním informativním dojmem. (Viz *Do druhého ročníku*. Lidová tvorba, 2, 1941, č. 1–2, s. 1). Boček, Josef: *Pozdravení Slovácku*. Uprkův kraj, 1 (3), 1942, č. 1, s. 2.

³⁸ Za zmínku stojí zejména úvodní slova ze šestého čísla roku 1943 *Vždy věrni odkazu předků* a devátého čísla roku 1943 *Poučení pro náš národ* (týkalo se „zrady“ Itálie), ve kterých se nacházela již klasická rétorika nacistů a jejich kolaborantů, jež obsahovala typické pojmy, jakými byly mezinárodní Žid, zrádný Albion, bolševicko-plutokratičtí pochopové světového Žida apod. ROHAN Vítězslav: *Vždy věrni odkazu předků*. Uprkův kraj, 2 (4), 1943, č. 6, s. 1 a 2; *Poučení pro náš národ*. Uprkův kraj, 2 (4), 1943, č. 9, s. 1 a 2.

³⁹ Více MEZIHORÁK, F.: c. d., s. 38.

náře celistvě. Jediným rozdílem oproti ostatním periodikům jsou reklamy, které v tomto případě zcela chybí.⁴⁰

I přesto, že lednové číslo roku 1945 obsahuje jednoznačně pozitivní smýšlení o vývoji politické situace: „...války jednou skončí a přijde mír, mír pro Říši vítězný, spravedlivý ke všem a trvalý. K tomu nám Pán Bůh pomáhej!“;⁴¹ v posledním únorovém čísle roku 1945, kdy bylo již nad slunce jasné, že se karta obrátila a nacistické Německo šlo ke své porážce a čekalo na poslední úder spojeneckých vojsk, vedení Uprkova kraje mírně obrátilo a vyslovi-lo obavu, že „...do tónů naší lidové písně se vkrádají–příznejme si to–tóny strachu a obav o budoucnost“. Dále si v tomto článku nazvaném *Víra je naší nadějí* čtenář mohl přečíst, že největším problémem národa a lidí obecně je malověrnost, která je příčinou veškerých neúspěchů. Přežití těžkých let záviselo dle autora, kterým je v tomto případě redakce Národopisné Moravy, na víře v Prozřetelnost Boží.⁴² Na rozdíl od jiných bezectných podporovatelů okupačního nacistického režimu se tak představitelé NM a Uprkova kraje nesnažili přeběhnout ve snaze zachránit si kůži na stranu odboje či partyzánů.⁴³ Většina představitelů tohoto periodika skončila po válce u mimořádných lidových soudů a Uprkův kraj tak skončil navždy.

5. Malovaný kraj – Měsíčník pro národopis, vlastivědu a lidovýchovu Slo-vácka

Po bezpodmínečné kapitulaci nacistického Německa 8. května 1945, skon-čení všech bojů a svržení starého perzekučního režimu se otevřela možnost pro národopisce opět publikovat své práce v politicky nezatíženém periodiku. Tuto šanci slováckým etnografům poskytl měsíčník *Malovaný kraj* založený družstvem Slovácká edice, vedený Fanošem Hřebackou-Mikuleckým. Vydá-vání měsíčníku začalo v Břeclavi v srpnu 1946. Vedení *Malovaného kraje* se však nemohlo rozhodnout, jakým směrem se vydá. Volba mezi vědou, zábavou a popularizací byla provedena až příliš pozdě, jelikož bylo vydávání zastaveno

⁴⁰ Největší reklamní prostor byl poskytován Moravskoslovenským pomezím, ve kterém se nacházelo až k dvaceti reklamám např. vinařství, drogerie, oděvů, automobilového průmyslu, Jarošovského či Uherskobrodského pivovaru a mnoha dalších firem. Po vypuknutí války zájem o reklamu logicky opadl, i přesto Lidová tvorba občas reklamu zveřejnila. Především šlo o propagaci svého vydavatele a výrobce s ním spolupracující, ale objevily se i reklamy na záložny.

⁴¹ *Na své cestě vytrváme*. Uprkův kraj, 4 (6), 1945, č. 1, s. 2.

⁴² Na Boží Prozřetelnost ve svých projevech a svém manifestu *Mein Kampf* odkazoval i vůdce NSDAP Adolf Hitler.

⁴³ Fenomén kolaborantů, jež sběhli na poslední chvíli k partyzánům či odboji, aby si zachránili život, je poměrně běžným. Jediným takovým člověkem z Uprkova kraje potažmo NM byl již zmíněný Josef Vávra – Stařík (viz výše).

Tabulka č. 3 Statistika příspěvků Uprkova kraje

ročník	číslo	publikované	diskutabilní	proněmecké
1942	1.	12	0	2
	2.–3.	16	0	1
	4.	8	0	0
1943	1.–2.	12	0	0
	3.	8	0	1
	4.–5.	12	0	0
	6.	9	0	2
	7.–8.	11	0	1
	9.	7	0	1
	10.–11.	16	0	3
	12.	9	0	1
1944	1.	7	0	1
	2.–3.	12	0	1
	4.	9	0	1
	5.–6.	10	0	1
	7.	8	0	1
	8.	7	0	1
	9.	6	0	1
	10.	6	0	1
	11.–12.	12	0	1
1945	1.	8	0	1
	2.	7	0	1
celkem	22	212	0	23

v roce 1950.⁴⁴ Cíl skupiny byl dle očekávání obdobný jako u předešlých „... zachraňovat mizející hodnoty vzácné lidové kultury slovácké. Chce slovem i obrázkem zachycovat všechny rázovité projevy života kraje malovaného, hýřícího ohnivými a něžnými barvami krojů, malůvek a výšivek a zvučícího žárnými melodiemi lidových písní“.⁴⁵ Dále chtěla tato skupina lidí vzdělávat budoucí generace a vychovávat lid ve tradicích předků.

Příspěvky byly opět stejného rázu jako v předešlých případech – bez jakéhokoliv náznaku ideologických vlivů. Opět se objevují stejná témata a zcela dle očekávání je zde návrat k osobnostem a rodákům Slovácka, jakými byli T. G. Masaryk, sochař František Uprka, či významným osobnostem jako Petr Bezruč nebo dr. Dušan Jurkovič. Tedy k osobnostem, které nebyly pro režim z období 1939–1945 žádoucí. Samotná redakce Malovaného kraje pak rozdělila publikované články do několika skupin: Národopis, Přírodověda a vlastivěda, Poučné články, Básně, Feuilletony, Časové poznámky, Historie, Lidové písně, Básně apod.

Malovaný kraj, obdobně jako jiná národopisná periodika zmíněná v tomto článku, vybočil ze své osy až posledním číslem před vynucenou pauzou. V tomto čísle z ledna a února roku 1950 se objevil článek *Vladimír Iljič Lenin*,⁴⁶ který byl ve své podstatě ódou na dnes již zlidovělé tvrzení „Lenin je věčný.“ Zde byl publikován i přeložený text *Práce*,⁴⁷ jehož autorem je italský revolucionář Cesare Correnti. Je stylizován do formy téměř budovatelské písně. „Pracovati – to znamená účastniti se na harmonickém přetváření vesmíru. Člověk, který nepracuje, ochuzuje svého bližního i vlastního ducha.“⁴⁸ Posledním článkem byly *Pohledy do SSSR*,⁴⁹ které, jak název napovídá, nejsou ničím jiným než pohledem na ekonomickou situaci Sovětského svazu a plnění ročního plánu na rok 1949. Ze všech zmíněných statí se čtenář o Slovácku nedověděl zhora nic, ba dokonce by marně hledal jakoukoliv, byť sebemenší spojitost článků s jakýmkoliv tématem časopisu.

Články tohoto typu měly s největší pravděpodobností zapůsobit na cenzory a zmírnit dopady perzekucí, jež na národopisce vsí a krajů dopadaly po „Vítězném únoru“ roku 1948, kdy došlo k převzetí moci Komunistickou stranou Československa, která nastolila totalitní režim, jehož cenzori posuzo-

⁴⁴ BENEŠ, Bohuslav: *Náš Malovaný kraj. K šedesátému výročí existence časopisu*. Malovaný kraj, 42, 2006, č. 6, s. 8.

⁴⁵ *Poslání*. Malovaný kraj, 1, 1946, č. 1, s. 2.

⁴⁶ PAVKA, Jan: *Vladimír Iljič Lenin*. Malovaný kraj, 5, 1950, č. 1–2, s. 8.

⁴⁷ CORRENTI, Cesare: *Práce*. Malovaný kraj, 5, 1950, č. 1–2, s. 21.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ *Pohledy do SSSR*. Malovaný kraj, 5, 1950, č. 1–2, s. 22.

vali vesnický folklór jako věc úzce spojenou s náboženským životem a začala obdobné národopisné spolky rušit. Tyto snahy však vyšly naprázdno a časopis byl v roce 1950 zastaven, což bylo přikládáno na vrub údajnému nedostatku tiskářského papíru.⁵⁰

Narozdíl od ostatních periodik zmiňovaných v této práci se Malovaný kraj podařilo obnovit svou činností, a to ještě za vlády komunistického režimu. Stalo se tak v březnu 1969 opět v Břeclavi a opět pod vedením Fanoša Hřebačky–Mikuleckého. Došlo ke změně vydavatele – družstvo Slovácká edice nahradil Okresní poradní sbor pro lidovou píseň a tanec při okresním Domě osvěty v Břeclavi, taktéž se drobně změnil i název, ve kterém bylo blíže specifikováno působení pouze na moravské Slovácko. Pokračování Malovaného kraje se také identifikovalo jako lidový časopis. Časopis vydal i poučení, jakým způsobem do něj psát, které si propůjčil od ruského spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého, který prohlásil: „Kdybych byl vydavatelem lidového deníku, řekl bych svým dopisovatelům: pište, co chcete. Hlásejte komunismus, chiliasmus, protestantismus – cokoliv chcete, ale pište tak, aby každé slovo bylo pochopitelné i onomu vozkovi, který bude odvážet exempláře z tiskárny... prostým jazykem nebude možno napsati nic špatného. Všechno nemravné bude se jeviti tak nepěkným, že bude ihned odstraněno.“⁵¹

Již v prvním čísle prvního ročníku redakce vzpomenu prvního prezidenta ČSR, T. G. Masaryka, a dokonce i jeho prodemokratické smýšlení, což bylo vzhledem k probíhajícímu začátku normalizace podivuhodné.⁵² Jistou odvalu redakce projevila i zveřejněním drobné kritiky blíže nespecifikovaného MNV a jeho předsedy, jenž předvolával autora článku k uhrazení pokuty za pár jablek, která othali z místního sadu autorovi vnuci.⁵³ V témže ročníku byla také zveřejněna kritika na důsledky kolektivizace, byť z jiného úhlu pohledu. „Po Únoru 1948 se stal rolník zaměstnancem. Jeho dobytek byl ustájen ve společných chlévech a stájích, chov drůbeže byl soustředěn do společných podniků. Jeho stodoly a kůlny tak ztratily své poslání. ... Každý jistě přivítá rostoucí úroveň bytové kultury venkova, přesto je nutno sledovat tento vývoj se znepokojením a určitými výhradami. Přibývá typizovaných obytných domků, vesnice ztrácí svůj osobitý krojový ráz, vesnice se začínají podobat jedna druhé, venkov ztrácí svou pestrost lidové kultury.“⁵⁴ Tyto drobné kritiky

⁵⁰ BENEŠ, B.: c. d., s. 8; SCHULZ, František: *Malovaný kraj 1946–2011*. Malovaný kraj, 47, 2011, č. 6, s. 6.

⁵¹ TOLSTOJ, Lev Nikolajevič: *Jak psát do lidového časopisu*. Malovaný kraj, 5, 1969, č. 1, s. 2.

⁵² 1850–1969. Malovaný kraj, 5, 1969, č. 1, s. 3.

⁵³ HOLOBRÁDEK, Pavel: *Vesnické prázdniny*. Malovaný kraj, 5, 1969, č. 6, s. 10.

⁵⁴ TRÁVNÍČEK, Vilém: *Bytová kultura na našem venkově II*. Malovaný kraj, 5, 1969, č. 8–9, s. 3 a 4.

však nepřinesly seshora žádnou odezvu, a tak časopis přežil bez úhony dobu normalizace a přes změny personální, vizuální i obsahové *Malovaný kraj* jako jediný dále pokračuje do dnešních dnů.

6. Závěr

V průběhu let 1936–1950, kterým se práce věnuje, prošel nejen slovácký národopis těžkou zkouškou. V těchto letech zažil celkem pět forem českého státu – první, druhou a třetí republiku, Protektorát Čechy a Morava i část komunistického období, ve kterých zažil demokracii, totalitu krajně pravicovou i krajně levicovou. Tyto změny režimu vedly samozřejmě i k proměně pojetí národopisu. Je zajímavé, že i přes změny politické i změny vedení periodik, které měly velký dopad na pojetí národopisu, zůstávali někteří lidé, zejména uznávaní odborníci (Kynčl a dr. Húsek) a učitelé (Vávra a Taťák), přispěvateli ve většině periodik, ať již šlo o demokracii podporující Moravskoslovenské pomezí, či fašisticky smýšlející *Uprkův kraj*.

Během těchto let se o národopis staralo několik periodik, ale čtyři z nich vytvořily přinejmenším myšlenkovou návaznost, která pokračuje až do dnešních dnů. Vše začalo v roce 1936, kdy vzniklo v rámci činnosti Moravskoslovenské společnosti Moravskoslovenské pomezí, které v demokratickém Československu pod vedením generála Šnejdárka a spisovatele Rudolfa Kynčla sdružilo národopisné kapacity z celého regionu a během svého působení vytvořilo periodikum, které by mělo být až do svého posledního čísla, které je samo o sobě dosti kontroverzní, považováno za vzor národopisu bez ideologického zabarvení.

V roce 1940 začala nová přechodná fáze mezi oběma druhy národopisu. Vše se dělo v rámci Lidové tvorby, která vycházela pod taktovkou stejnojmenného družstva. V rámci tohoto periodika se již v národopisném časopise objevovaly různé informace o dění v nové Evropě, které neměly s národopisem nic společného, ale zároveň nebyly ani nijak závadné. Zřejmě se jednalo o snahu dokázat novému politickému vedení země jistou angažovanost, ale zároveň se snahou zachovat národopis bez poskvrnění. Tato snaha definitivně skončila v roce 1942, kdy došlo k přetvoření Lidové tvorby na *Uprkův kraj* pod záštitou Národopisné Moravy, která měla být nástupkyní MSS, tudíž zde vznikla vazba mezi časopisy těchto společností. V rámci *Uprkova kraje* došlo k jasnému posunu. Důkazem byla ideová kolaborace a vyzdvihování árijských hodnot a hanění židovské komunity v některých článcích. Od roku 1942 do roku 1945 můžeme s jistotou hovořit v rámci *Uprkova kraje* o národopisu silně ovlivněném nacistickou ideologií. Po skončení války, které ukončilo i vydávání *Uprkova kraje*, začal vycházet měsíčník *Malovaný kraj*, který pod vedením

Slovácké edice do jisté míry navazoval na předválečný ideologicky nezátížený národopis. Dva roky po nástupu komunismu se i v tomto časopise začaly objevovat články s obdobnými znaky jako v případě Lidové tvorby – chybějící návaznost na Slovácko i národopis. Měly pravděpodobně i obdobný úkol – ukonejšit totalitní vládu, které národopis na regionální úrovni nevyhovoval. Nicméně nepomohly a Malovaný kraj byl zrušen. K jeho znovuoobnovení došlo v roce 1969 a časopis je vydáván dodnes. Můžeme tedy říci, že národopis v letech 1936–1950 prošel čtyřmi fázemi podle periodika, ve kterém vychází. 1936–1938 fáze *národopisu bez ideologického zatížení*, 1939–1. pol. 1942 období *přechodu*, 2. pol. 1942–1945 *národopis zatížený ideologií nacistického režimu* a 1945–1950 návrat k *národopisu bez ideologického zatížení s drobnými odchylkami*.

RESUMÉ

PROMĚNY ETNOGRAFICKÝCH ČASOPISŮ SLOVÁCKA V LETECH 1936–1950

Od první poloviny třicátých let do padesátých let 20. století čelila Slovácká společnost, stejně jako celá Československá republika, významným změnám. Tyto změny se zákonitě musely promítnout i do takových odvětví, jakým je národopis. Spolky a skupiny, které se zabývaly národopisem Slovácka v těchto letech, vydávaly svá vlastní periodika, do nichž přispívali jak členové těchto spolků, tak uznávaní odborníci. Jejich rétorika se pak zákonitě odvíjela od režimu, který působil zvenčí a ovlivňoval tak přímo i nepřímo kvalitu a směr národopisců. Jednou ze změn pro národopis v tomto období bylo vytvoření Protektorátu Čechy a Morava, kdy se národopisci dostali pod tlak nacistických orgánů, přičemž každá skupina národopisců se s tímto tlakem vyrovnávala jiným způsobem. Někteří se snažili zachovat národopis bez ideologických vlivů a případné tlaky zvenčí vyústily v příspěvky, které daly zadostiučinění vládnoucí skupině, ale nezměnily charakter národopisu. Jiné skupiny se nechaly tlakem ovlivnit natolik, že národopis kompromitovaly.

Klíčová slova: národopis, Slovácko, Uprkův kraj, Moravskoslovenské pomezí, Lidová tvorba, Malovaný kraj

SUMMARY

*TRANSFORMATIONS OF ETHNOGRAPHY JOURNALS IN SLOVÁCKO
IN 1936–1950*

From the first half of 1930s until the 1950s, the society of Slovácko as well as the entire Czechoslovak Republic faced significant changes. These changes were inevitably reflected even in areas such as ethnography. Associations and groups, addressing the ethnography of Slovácko in this period, published their own periodicals. Their contributors were both members of these associations and renowned professionals. Their narrative was obviously dependent on the regime as an external source of influence which affected directly or indirectly the quality and direction of ethnographers. One of the changes related to the ethnography of the period was the establishment of the Protectorate of Bohemia and Moravia; as a consequence, ethnographers had to face pressure from Nazi authorities, and each group of ethnographers dealt with this pressure in a different way. Some were trying to maintain pure ethnography, and the pressure from the outside resulted in publication of contributions to satisfy the governing group which, however, did not change the nature of ethnography. In contrast, other groups were influenced by the pressure to such an extent that they compromised ethnography.

Keywords: Ethnography, the Slovácko region, Uprkův kraj, Moravian-Slovak borderland, Lidová tvorba, Malovaný kraj

Mgr. Viktor Janák
Paseka 88
783 97 Paseka u Šternberka
Česká republika
e-mail: janak.viktor@seznam.cz